

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Trest uveřejnění rozsudku

Hlavně, aby se to nerozkřiklo po vsi, jen ať se nikdo proboha nedozví, že je zloděj, Majka si ho nevezme a nikdo se s ním nebude bavit...Myslí si v duchu Honza, kterého zrovna rychtář nachytal při krádeži. Nebojí se výprasku, klidně je ochoten opravit rozbité dveře od stodoly a případné nucené odpracování si svého prohřešku prací na farmě by vlastně s radostí uvítal, jelikož o práci nezakopl jak je rok dlouhý.

Člověk jako bytost sociální potřebuje zachovávat vzájemné pozitivní mezilidské vztahy a uvědomuje si, jak je důležité působit dobrým dojmem. Existovat se stigmatem kriminálního je pořád velmi těžké, i když dnešní více méně anonymní společnost se s minulostí z minulých století srovnávat jistě moc nedá. Jako důkaz, že samotný fakt vědění o něčem prohřešku může sloužit jako sankce, může posloužit ve středověku hojně využívaný trest umístění na pranýř. Jak se můžeme dozvědět na internetové encyklopedii Wikipedia, pranýř bylo místo hanby, ponížení a utrpení. Měl podobu dřevěného sloupu, klece, později kamenného sloupu. Lidé k němu byli přivazováni řetězy a byli odevzdáni okolí, které je mohlo hanobit, např. pliváním, urážkami, posměchem a někdy i ranami. K této potupě byly většinou odsuzovány hádavé ženy a nepoctiví obchodníci a řemeslníci.[1] Uložení podobného trestu fyzické osobě by bylo v současné době naprosto nemyslitelné, ale v případě trestů, které soud může uložit právnické osobě, můžeme jeden analogicky podobný nalézt, neboť trest uveřejnění rozsudku by se při jisté dávce nadsázky dal označit jako novodobý druh pranýře.

V rámci věcných a zajímavých diskuzí ohledně přijetí zákona č. [418/2011](#) Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (dále jen TOPOZ), zaznívá mnoho pozitivních i negativních ohlasů, nicméně nezaznamenal jsem, že by se některá odborná publikace věnovala tomuto specifickému trestu, přitom se jedná, dle mého názoru, o velmi zajímavé téma. I když v době, kdy se naše právní praxe ještě nemůže pochlubit přímou aplikací ustanovení § 23 TOPOZ, čili trestu uveřejnění rozsudku, může se jednat především o názory akademické, je vhodné se touto problematikou zabývat, zamyslet se nad možnou přínosností či naopak upozornit na hrozící rizika z uložení takového trestu vyplývající. Každopádně bude zajímavé sledovat opravdový vývoj i s ohledem na národní specifika a zvyklosti.

Tresty obecně, v případě trestní odpovědnosti právnických osob, můžeme druhově rozdělit na eliminační, postihující majetek, omezující a dále specifický trest uveřejnění rozsudku. Ohledně systematiky je nutné podotknout, že tresty lze uložit samostatně nebo vedle sebe. Nelze však uložit peněžité trest, zároveň s propadnutím majetku a trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty souběžně se zabráním téže věci nebo jiné majetkové hodnoty, což vyplývá ze samotné logiky věci. Až v praxi se ukáže, který trest bude nejčastěji užíván a jestli některá sankce nebude soudy třeba využívána prakticky vůbec.

Jak jsem již výše zmiňoval, trest uveřejnění rozsudku je zakotven v ustanovení § 23 TOPOZ a je jedním z celkově osmi druhů trestů, které může soud právnické osobě uložit. Naše právní úprava se počtem i druhy trestů řadí mezi jednu z nejpestřejších. Více tresty disponuje jen Francouzská legislativa. Naopak velký počet národních mutací obdobného právního předpisu si vystačí pouze s jedinou sankcí, kterou je peněžité trest. U nás se soudům nabízí mnohem širší možnost výběru a s tím související větší pravděpodobnost splnění účelu trestu tím, že efektivněji a přiléhavěji výkonem specifického trestu potrestá právnickou osobu a zabrání opětovnému páchání trestných činů.

Smyslem zařazení tohoto konkrétního trestu po bok trestů již „zaběhlých“ v našem trestním právu, nebylo dle důvodové zprávy prohloubit zásadu veřejnosti v řízení před soudem, jak by se na první pohled mohlo zdát, ale spíše poskytnout veřejnosti informaci o tom, že se právnická osoba dopustila trestného činu v oblasti, která se veřejnosti dotýká.[2]

Specifikum trestu uveřejnění rozsudku je ve formě postihu, který je především stigmatizující, ale z části ve své podstatě i finanční. V rámci Evropy mají zkušenosti s využíváním takového trestu Francie, Belgie a Slovinsko. Dokonce i pro naše právní prostředí se nejedná o úplnou novinku, jelikož občanský soudní řád obsahuje ustanovení § 155 odst. 4, které umožňuje soudu uložit účastníkovi, jehož žalobě vyhověl, přiznat na jeho návrh ve výroku rozsudku právo rozsudek uveřejnit na náklady neúspěšného účastníka; podle okolností případu soud stanoví též rozsah, formu a způsob uveřejnění. V jediném relevantním judikátu (rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 1031/95) je uvedeno, že pokud má zveřejnění rozsudku plnit svůj účel, pak nestačí obvykle pouze zveřejnění rozsudku. Obecně řečeno, publikace rozhodnutí má nesporně význam sankce, jež i mnohdy po časovém odstupu může přispět k narovnání těch vztahů, jejichž narušení bylo předmětem řízení, rovněž ale i určité satisfakce pro v řízení úspěšného účastníka. Má však i význam výchovný.

V případě trestního řízení proti právnické osobě se subsidiárně užije trestního řádu. Nicméně v případě trestu uveřejnění rozsudku obsahuje TOPOZ zvláštní ustanovení pro stanovení výkonu trestu, konkrétně § 41, které specifikuje dané náležitosti, kdy soudce určí v jakém druhu veřejně dostupného média se má rozsudek uveřejnit, v jakém rozsahu se bude veřejnosti rozsudek prezentovat, zda se zveřejní pouze rozhodnutí, nebo třeba i celé odůvodnění. Soudce dále stanoví lhůtu, během které k výkonu trestu musí dojít. Lhůta započne pravomocným rozhodnutím, případně soud může stanovit, že lhůta začne běžet až od výzvy k vykonání trestu. Informace týkající se osob jiných od odsouzené právnické osoby, musí být anonymizovány. Samotné technické provedení uveřejnění rozsudku si odsouzená právnická osoba hradí sama. V případě nevykonání uloženého trestu, disponuje soud možností uložení pořádkové pokuty až do výše 500.000 Kč, a to opakovaně do doby, než povinnost právnické osoby uložena soudem bude splněna.

Tento unikátní trest dává do rukou soudců nové možnosti, jejichž trendy bude velmi zajímavé sledovat. Předpokládám, že nebude docházet k nějakým kreativním počínům v rámci zákonných mezí (těžko vlastně odhadnout jak frekventované bude ukládání tohoto trestu a zda vůbec). Současná právní úprava nedovoluje zveřejnit nic jiného, než fakta z rozsudku. Z toho vyplývá, že soudce, který má v plánu uložení takového trestu, by měl v odůvodnění tento fakt reflektovat a svůj text přizpůsobit pozdější prezentaci v rámci veřejných prostředků, případně v rámci odůvodnění vymezit prostor pro text určený ke zveřejnění. Předpokládám, že častější cestou, kterou se budou soudci uchýlovat, bude nejspíše pouze stanovení výkonu takového trestu v ryze formální podobě. Nicméně stojí za zamyšlení uveřejnění rozsudku spíše v rovině sdělení veřejnosti o trestné činnosti, způsobených škodách a dopadech na společnost v nějaké poutavější a zjednodušenější formě, aby se mohlo lépe dosáhnout účelu uloženého trestu.

Tento trest lze tedy uložit trestně odpovědné právnické osobě bez ohledu na to, jaký trestný čin spáchala, o kolik trestných činů jde, jaký jiný trest jí byl za to uložen apod.[3] Nicméně jeho vhodné využití by mělo nutně souviset s povahou skutku trestného činu a se samotnou právnickou osobou. Bude důležité vždy odhadnout, kdy je vhodné takový trest udělit, ale neexistuje žádné omezení udělení takového trestu, ať už jako samostatného nebo jako vedlejšího. Vhodná uložení takového trestu se nejlogičtěji jeví za spáchání činností souvisejících s veřejnými zakázkami, podvody, útoky proti životu a zdraví (především většího počtu osob) atd. Domnívám se, že větší počet poškozených či ohrožených osob je přímo stěžejním faktorem, který vybízí k využití možnosti uložení trestu uveřejnění. Dokonce v případě pouhého ohrožení či pokusu, tedy ať už z jakýchkoliv důvodů nedošlo k dokonání trestného činu, je forma takového trestu velice vhodná, jelikož se tímto způsobem veřejnost dozví o nelegálních tendencích odsouzené právnické osoby. Ve své podstatě by takové

uveřejnění mělo směřovat k obeznámení společnosti o závažných závadných praktikách společností, které se těší v očích veřejnosti dobrému jménu, což přispívá jak ke generální tak i individuální prevenci trestné činnosti.

Když zvážíme, jak silný vliv na společnost mají marketingové akce, nelze upírat obrovské možnosti ovlivnit veřejné mínění o dané právnické osobě. Vhodnou pomůckou při stanovení formy uveřejnění rozsudku může být dosavadní marketingová strategie dané právnické osoby, případně formy jakými se daná právnická osoba prezentuje veřejnosti navenek. Jestliže se bude jednat o velkou obchodní společnost, která věnuje velkou část svých prostředků na reklamu v rámci nejlukrativnějších vysílacích časů nejsledovanějších tuzemských televizí, a na stránkách nejčtenějších novin či časopisů, a to velmi profesionálně a poutavě, bylo by vhodné, aby uveřejnění rozsudku proběhlo ve stejném rozsahu a formě, kdy v rámci TV spotů daná právnická osoba uveřejněním rozsudku preferuje o svém protiprávním jednání tak, že se toto sdělení bude objektivně jevit jako „anti reklama“. Musí se dbát také, aby nedocházelo k opakované viktimizaci obětí, i když v mnoha případech se naopak bude jednat o velmi vhodnou možnost, jak se obětem omluvit a případně i skrz média pomoci.

Velkým pozitivem dále je, že na náklady pachatele se veřejnost dozví o jeho nelegálních aktivitách a tím se ve většině případů určitě zabrání páchání trestné činnosti i v budoucnu. Z povinnosti uhradit si výkon trestu vyplývá, že odsouzená právnická osoba tak kromě újmy sociálně stigmatizující zároveň pocítí také újmu finanční. Jak vyplývá s předešlého textu, takový trest je vhodné ukládat větším obchodním korporacím, takže nejspíše nenastane problém, že by odsouzená právnická osoba nedisponovala potřebnými finančními prostředky k zaplacení stanoveného výkonu trestu uveřejnění rozsudku. V případě menších obchodních společností postačí uveřejnění rozsudku v adekvátních sdělovacích prostředcích. Velké množství sdělovacích prostředků, do kterého můžeme podřadit jak denní tisk, tak i místní obecné noviny vycházející jednou za tři měsíce, případně oborové časopisy, vybízí k důkladným úvahám v konkrétních trestních řízeních o tom, který sdělovací prostředek by byl nejvhodnější a povede ke splnění účelu trestu. Proto i v případě rozsahem a působností menších právnických osob může být stigmatizace mnohem více přitěžující v rámci konkurenčního boje, dokonce může hrozit i úplná devastace dobrého jména takové právnické osoby a s tím spojený konec fungování.

Dle zákonné dikce, již v odsuzujícím rozsudku musí být uveden druh hromadného sdělovacího prostředku, ve kterém má být rozsudek uveřejněn, rozsah jeho uveřejnění a lhůta určená právnické osobě k uveřejnění rozsudku[4]

Nedostatek určení druhu hromadného sdělovacího prostředku, rozsahu jeho uveřejnění nebo lhůty určené k uveřejnění již v rozsudku je chybou rozsudku, kterou nelze napravit ve vykonávacím řízení.[5]

Při ustanovení by proto bylo vhodné se vyhnout nepřesnostem, ale možná ještě o to více přesné specifikaci, jelikož problém může nastat v momentě, kdy žádný ze sdělovacích prostředků navržených soudem nebude ochoten rozsudek uveřejnit, jelikož žádné ustanovení právních předpisů upravujících činnost sdělovacích prostředků [např. zákon č. [231/2001](#) Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [46/2000](#) Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku, ve znění pozdějších předpisů (tiskový zákon)] neukládají povinnost provozovatelům či vydavatelům veřejných sdělovacích prostředků, aby uveřejňovali odsuzující rozsudky (resp. jejich části) týkající se odsouzených právnických osob, jimž byl uložen trest uveřejnění rozsudku.[6] Nemluvě o riziku, že v případě přesného vymezení konkrétního média by mohlo vyvstat podezření o možné dohodě soudu s tímto konkrétním sdělovacím prostředkem.

Jako nedostatek spatřuji, že nikde není dáno, jakým způsobem se má dohlížet nad výkonem takto uloženého trestu. Posouzení zda se jedná o adekvátní splnění povinnosti, bude čistě na soudu. Předložení důkazu, že odsouzená právnická osoba svůj trest vykonala, bude naopak čistě na ni. V případě, že soud shledá způsob nedostatečným, může ukládat již výše zmiňovanou pořádkovou pokutu, nicméně dané se jeví jako trochu zbytečné mrhání časem soudu, proto v praxi může docházet k přenesení této agendy na bedra vyšších soudních úředníků.

Velmi zajímavý problém může vyvstat v případě, že odsouzená právnická osoba podá mimořádný opravný prostředek. Když uvážíme absenci relevantní judikatury, je pravděpodobné, že cestou mimořádných opravných prostředků můžou rozsudky doznat změn, mnohdy v konečném důsledku zproštěním obžaloby. V takovém případě nejspíše nestačí pouhé vrácení peněžité pokuty či odškodnění, ale s ohledem na specifikum zveřejnění odsuzujícího rozsudku, který byl veřejnosti na náklady právnické osoby prezentován, by byla poměrná satisfakce veřejná omluva, případně zveřejnění zprošťujícího rozsudku, ale v tomto případě již na státní náklady. Možné zabránění takového stavu spatřuji v uplatnění práva odložit výkon rozhodnutí. (Na samostatný článek by vydala úvaha nad možností podat právnickou osobou mimořádný opravný prostředek v případě zrušení této právnické osoby na základě uložení trestu zrušení, což se jeví jako paradox, kdy je možné, že v případě uložení nejzávažnějšího trestu, jaký může soud právnické osobě uložit, neexistuje možnost z důvodu faktické neexistence právnické osoby si podat opravný prostředek, kterým v případě uložení mírnějších trestů právnická osoba disponuje...)

Na závěr nutno podotknout, že případná aplikace nového trestu bude provázena otázkami, a ani důsledky takového trestu se dopředu nedají přesně určit, jelikož v případě velkého množství proměnných, které s tímto souvisejí, je stanovení přesné prognózy vlastně zcela nemožné. Existuje tu možnost i případných rizik, že uveřejnění rozsudku pro odsouzenou právnickou osobu může za méně pravděpodobných konstelací vyznít pozitivně a přinést v budoucnosti např. finanční zisk. Naopak jako více pravděpodobná se jeví možnost velkých negativních důsledků na pachatele a všeobecné morální odsouzení společností, které může způsobit bojkot výrobků či služeb nabízených odsouzenou právnickou osobou atd. Bude tedy velmi zajímavé sledovat trend ukládání takového trestu a ještě zajímavější bude pozorování samotných důsledků, které výkon trestu pro konkrétní právnickou osobu způsobí. Jako v případě všeho nového se můžeme pouze spekulovat, nebo se přímo aktivně podílet na budoucím vývoji.

Bc. Marek Vrbík

e-mail: vrbik.marek@email.cz

Literatura:

- ŠÁMAL, P. a kol.: Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012,
- FENYK, J., SMEJKAL, L. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. Příloha: Modelová opatření k předcházení trestné činnosti právnické osoby. Praha:

Wolters Kluwer ČR, 2012.

- Zákon č. [418/2011](#) Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.
- Zákon č. [141/1961](#) Sb., trestní řád.
- Internetový portál Wikipedie, k dispozici >>> [zde](#).

[1] Internetový portál Wikipedie, k dispozici >>> [zde](#).

[2] FENYK, J., SMEJKAL, L. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. Příloha: Modelová opatření k předcházení trestné činnosti právnické osoby. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 85 s.

[3] Šámal, P. a kol.: Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 439 s.

[4] ŠÁMAL, P. a kol.: Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 751 s.

[5] ŠÁMAL, P. a kol.: Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 752 s.

[6] ŠÁMAL, P. a kol.: Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 442 s

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)